

GELLU NAUM

CARTEA CU APOLODOR

ILUSTRATĂ DE NICOLAE VASILESCU
CU O SCRISOARE-PREFAȚĂ DE IOANA PÂRVULESCU

HUMANITAS
BUCUREȘTI

ISBN 978-973-50-4289-9
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României.

© Humanitas, 2013

Lucrarea executată la Tipografia Real

Scrisoarea unui critic literar către un prieten pinguin

Dragă Apolodor,

Cînd unui critic literar îi place o carte, sau un personaj literar ca tine, el scrie repede un articol și îl publică la gazetă. Dacă se întîmplă să fie și prieten cu autorul, criticul pune mîna pe telefon și îl felicită că a dat la iveală ceva atît de frumos. Criticul literar, dragă Apolodor, este, dacă nu știi, un specialist în cărți și cunoaște o mulțime de personaje, care mai de care mai ciudate, iar acestea îi cer, toate, să le laude. Așa că el a devenit zgîrcit cu vorbele bune, ca nu cumva să le irosească. Din fire, criticul e mai degrabă înclinat să descopere o seamă de cusururi într-o carte, decît să se bucure pur și simplu de ea. Orice carte e ca o încăpere frumos luminată, dar la scriitorii fără talent se produce mereu cîte un scurtcircuit și ești nevoit să orbecăiești prin beznă și să te izbești de colțul mesei sau să dărîmi cîte un scaun. Criticii nu suportă să se lovească și țipă tare dacă e întuneric. Dar să ne întoarcem la tine și la cele două cărți bine luminate în care apari tu, dragă Apolodor.

L-am cunoscut pe inventatorul tău – îl cheamă Gellu Naum – și tare aș fi vrut să pun mîna pe telefon și să-mi risipesc, de dragul tău, toate vorbele bune. Dar, Apolodor, trebuie să afli că el a plecat acum vreo doi ani într-o misterioasă călătorie, în Labrador sau pe Mississippi, într-un bac, sau a zburat, în cosmos, pe urmele tale, și n-are nici un telefon în apropiere, nici măcar unul mobil. Tocmai de aceea vorbesc acum cu tine. Te știu de mult, de pe vremea cînd nici prin cap nu-mi trecea că o să ajung critic literar și intram în cărți mai ușor decît pe ușa casei (odată am dispărut într-o carte o vacanță întreagă) și mă împriete-neam cu ființele de acolo mai bine decît cu colegii de clasă. Atunci m-am împrietenit cu tine pentru că erai „grăsuț, curat, atrăgător“ și cîntai, ca și mine, la cor. Tu m-ai învățat cum se joacă cuvintele unele cu altele, cum se prind de mînă

în rime: Tîrgul Moşilor, Apolodor, zîmbitor, tenor, tuturor, dor, implor, picior peste picior, Labrador, zbor, bimotor, Bosfor... Dacă mergi așa, din rimă în rimă, ajungi la capătul cărții. Vezi, asta era o adevărată invenție, dar am înțeles-o abia mai târziu: cum tu călătoreai foarte mult, ca să nu te rătăcești și să te poți întoarce acasă, inventatorul tău ți-a marcat drumul cu o rimă călăuzitoare și, pentru că erai mic, ca s-o recunoști ușor, a făcut-o să semene cu codița numelui tău: dor. Așa se face că ai putut să ajungi înapoi la București, la prietenii tăi de la circ, după ce ai umblat hai-hui prin toată lumea.

Cînd te-am cunoscut nu știam nimic despre Gellu Naum, dar între timp am aflat lucruri importante și mă grăbesc să ți le spun și ție. Gellu Naum, dragă Apolodor, este un mare poet supraréalist, adică – cum să-ți explic ca să înțelegi – un poet care poate orice: să zboare, să viseze cu ochii deschiși și să scrie cu ochii bine închiși ce a visat, ca la dictare, fără să încurce nici o literă, sau să fotografieze ce visează noaptea și să-ți arate ziua pozele developate cu o substanță creată chiar de el, să se întâlnească, ca la comandă, cu cineva la care se gîndește, fără să-și fi dat nici o întîlnire, să coboare pe o scară fără trepte și să ajungă unde nici cu gîndul nu gîndești, în niște ape tulburi și stranii pe care nimeni nu le poate controla cu mintea. Despre toate acestea a scris Gellu Naum și cărțile lui de poezii sînt extraordinar de căutate azi. Tu te-ai fi așteptat, ca un pinguin cîstit și drept ce ești, ca Gellu Naum să fi avut o viață fără griji, dacă e un om atît de interesant și un poet atît de valoros. Dar n-a fost deloc așa. Există ceva ce se numește istorie și care încurcă îngrozitor viețile poeților. Tocmai în perioada în care te-ai născut tu, direct la Cîrcul din București, lui Gellu Naum și iubitei lui (să știi că poeții sînt întotdeauna îndrăgostiți) le-a mers cel mai rău. Pe atunci oamenilor le era foame și frică și poezia tăcuse cu totul. Și-atunci ai apărut tu, care erai atît de jucăuș, de isteț și de inocent, încît, ce mai încolo-ncoace, ai păcălit istoria. Dar inventatorului tău, dragă Apolodor, i-a fost greu, mai târziu, să se gîndească la anii aceia răi, astfel încît n-a prea vrut să vorbească nici despre tine. L-am întrebat într-o zi și nu mi-a răspuns. Nu ești tu de vină, ci, cum ți-am spus, istoria.

Să-ți spun, dragă Apolodor, de ce nu ești ca alții. Ești pinguin și om, pentru că vorbești, cânti, plîgi și mergi ca un om, dar ai pene albe și negre, cioc și aripi, ești mic și mare, ești pentru copii și pentru toți ceilalți, ești un picaro și un Wilhelm Meister (nu-i nimic dacă nu știi ce înseamnă asta), ești erou și locuiești într-o parodie, ba chiar într-un evantai de parodii, dar tu ești atît de original încît nimeni nu te poate imita. Porți în toate ocaziile frac. Porți, de asemenea, fără să te sinchisești, numele unui celebru arhitect și constructor din Damasc. Ești fermecător, ești tenor, voiajor, visător și seducător. De tine s-au îndrăgostit o maimuțică și mulți cititori. Ai prieteni nemaipomeniți în lumea ta și cămila Suzi îți este chiar ca o mamă, iar cu cangurul Ilie și cu leul Amedeu faci un tri-foi de neuitat. Dar ai prieteni și în lumea astalaltă, reală, care sînt și prietenii mei: Florin, Tina, Dana, Rodica, Anca, Liviu, Cătălin, Leo, Mircea, Alexandru, Dan, Adriana, Nicolae. Toți te știu pe dinafară și fiecare cunoaște bine viața ta aventuroasă, episod cu episod și vers cu vers. Ție poate nici nu-ți pasă de asta, pentru că ești un pinguin independent și semeni cu creatorul tău, care a fost întotdeauna un om liber. Și pentru că iar pornești în lume, dragă Apolodor, îți doresc să rămîi vesel și curajos, chiar în momentele critice, de pildă cînd te întâlnești cu tîlharul din Connecticut. Pot să-ți spun de pe acum un secret: povestea ta se termină cu bine. Cît despre mine, e timpul să ies din carte.

Ioana Pârvulescu

București, martie 2003

1

La circ, în Tîrgul Moşilor,
Pe gheaţa unui răcitor,
Trăia voios şi zîmbitor
Un pinguin din Labrador.

— Cum se numea? — Apolodor.
— Şi ce făcea? — Cînta la cor.
Deci, nu era nici scamator,
Nici acrobat, nici dansator;
Făcea şi el ce-i mai uşor:
Cînta la cor. (Era tenor.)

Grăsuţ, curat, atrăgător
În fracul lui strălucitor,
Aşa era Apolodor...

2

Dar într-o zi, Apolodor,
Spre deznădejdea tuturor,
A spus așa: — «Sînt foarte trist!
Îmi place viața de corist
Dar ce să fac? Mi-e dor, mi-e dor
De frații mei din Labrador...
O, de-aș putea un ceas măcar
Să stau cu ei pe un ghețar!...»

Apoi a plîns Apolodor...

Cînd l-a văzut pisiul Tiț
Plîngînd cu hohot și sughiț
I-a spus: — «Prietene, aș da
Mustața și codița mea,
Aș da o litră de caimac,
Aș da orice, să te împac.
Zău, nu mai plînge! Te implor...»

Dar el plîngea: — «Mi-e dor, mi-e dor
De frații mei din Labrador!...»

CUPRINS

- 3 *SCRISOAREA UNUI CRITIC LITERAR
CĂTRE UN PRIETEN PINGUIN*
- 14 JELANIA LUI APOLODOR LA CAPUL NORD
- 51 OMUL DE PE MARTE de FERGUS MAC-PIGGOTT
- 57 HOTĂRÂREA ASOCIAȚIEI KU-KLUX-KLAN
- 59 SINUCIDERE LA SAINT-LOUIS
- 62 IMN DE SLAVĂ PENTRU APOLODOR,
 PRIMUL PINGUIN COSMONAUT
- 68 TELEGRAMĂ (prin radio)